

Justitieombudsmannen
Katarina Pålsson

Allvarlig kritik mot Kronofogdemyndigheten för dröjsmål med delgivningsåtgärder i ett mål om betalningsföreläggande

Beslutet i korthet: JO har tidigare kritiserat Kronofogdemyndigheten för både långsam handläggning av mål om betalningsföreläggande och dröjsmål med delgivningsåtgärder. Utredningen i det nu aktuella ärendet visar att det dröjde två år från ansökan till utslag. Handläggningstiden kunde härledas till bristande delgivningsåtgärder och ett uppehåll i handläggningen varade 14 månader. Kronofogdemyndigheten får allvarlig kritik.

JO understryker återigen myndighetens ansvar för att driva målen framåt, inte minst genom ett aktivt delgivningsarbete, så att den summariska processen blir så snabb, enkel och billig som lagstiftaren avsett.

Anmälan

I en anmälan som kom in till JO i november 2025 förde AA fram i huvudsak följande klagomål mot Kronofogdemyndigheten.

Han hade gett in en ansökan om betalningsföreläggande i december 2023. Kronofogdemyndigheten hade ännu inte delgett svaranden. Under de nästan två år som myndigheten hade handlagt målet hade mycket begränsade delgivningsåtgärder vidtagits och myndigheten hade endast hänvisat till resursbrist när han ifrågasatt handläggningstiden.

Utredning

JO hämtade inledningsvis in handlingar och muntliga uppgifter. Av dessa framgick i huvudsak att målet blev klart för delgivning med svaranden den 2 februari 2024 och att ett underskrivet delgivningskvitto inkom från stämningsman och registrerades den 5 december 2025.

Sedan JO därefter begärt ett yttrande över anmälan anförde Kronofogdemyndigheten, genom biträdande rikskronfogden och tillförordnade rättschefen, i huvudsak följande.

Ärendet

Den 11 december 2023 inkom ansökan om betalningsföreläggande i målet. Den 29 december 2023 granskades ansökan. Föreläggande om komplettering beträffande handling som utvisar vem som är behörig att företräda svaranden skickades till sökanden. Samma dag inkom sökanden per e-post med kopia av handlingar som visar att en person är ensam dödsbodelägare. Den 2 februari 2024 hanterades sökandens komplettering och ett föreläggande tillsammans med delgivningskvitto skickades till dödsbodelägarans adress. Den 24 april 2025 skickades ytterligare ett föreläggande med delgivningskvitto till dödsbodelägarans adress.

Den 13 maj 2025 överlämnades målet till Kronofogdens delgivningsverksamhet för stämningsmannadelgivning. Den 21 juli 2025 besökte en delgivare dödsbodelägarans adress utan att nå denne för delgivning. Delgivaren aviserade dödsbodelägaren om det aktuella målet. Från besöket i adressen finns det en anteckning om att entrédörren till våningsplanet var låst.

Den 20 november 2025 delgavs målet genom s.k. vägrad kvittens, dödsbodelägaren tog emot handlingarna men vägrade kvittera delgivningskvittot. Kronofogden meddelade utslag i målet den 18 december 2025.

Rättslig reglering

Handläggning av mål om betalningsföreläggande regleras i lagen (1994:746) om betalningsföreläggande och handräckning (BfL). Den som har en fordran som är förfallen till betalning kan ansöka om betalningsföreläggande hos Kronofogden. Svaranden i ett sådant mål ska föreläggas att yttra sig över ansökan inom viss tid (25 §). Föreläggandet ska delges svaranden i enlighet med vad som enligt rättegångsbalken gäller för delgivning av stämning i tvistemål (29 §). Regler om sådan delgivning finns i 33 kap. rättegångsbalken. Av dessa framgår att reglerna i delgivningslagen (2010:1932) (DelgL) gäller, med vissa begränsningar.

Det är den myndighet som handlägger ett mål eller ärende som ska se till att delgivning sker (7 § DelgL). Enligt 4 § DelgL ska delgivningssätt väljas med utgångspunkt från att det ska vara ändamålsenligt med hänsyn till handlingens innehåll och omfattning och medföra så lite kostnader och besvär som möjligt.

Det finns inte någon reglerad tidsgräns inom vilken delgivning ska ske. Lagen om betalningsföreläggande och handräckning innehåller dock flera bestämmelser som ger uttryck för att processen ska vara snabb och enkel (se t.ex. 25, 33 och 42 §§).

Vid Kronofogdens handläggning av mål om betalningsföreläggande gäller även reglerna i förvaltningslagen (2017:900), om avvikande bestämmelser inte finns i annan lag (se 1 och 4 §§ förvaltningslagen). Av 9 § första stycket förvaltningslagen följer att ett ärende ska handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts.

Kronofogdens bedömning

Med anledning av kraftig ökning av inkomna mål i summarisk process under åren 2023 och 2024 har Kronofogden under det aktuella målets handläggning haft ett mycket ansträngt läge. Antalet inkomna ansökningar var rekordhøgt både 2023 (1 450 120) och 2024 (1 538 463). Det ansträngda läget påverkade alla delar av Kronofogdens verksamhet och väntetiderna blev längre än vanligt. Även hantering av delgivningsuppdrag som inte kan hanteras maskinellt, t.ex. delgivning av dödsbon, hade stora balanser vilket har bidragit till längre väntetider.

Av utredningen framgår att det har förekommit uppehåll i handläggningen av det aktuella målet om betalningsföreläggande. Sammantaget har handläggningstiden för det aktuella målet av betalningsföreläggande blivit för lång. Kronofogden beklagar den långa handläggningstiden och de olägenheter som detta har förorsakat.

Betalningsföreläggandeenheten har sedan mars 2025 arbetat utifrån ett nytt arbetssätt för att motverka de långa väntetiderna och minska balanserna i hanteringen av sådana delgivningsuppdrag som nu är aktuella. Balanserna har också minskat i betydande omfattning både med anledning av att inkommande ärenden minskat något och det nya arbetssättet. Även delgivningsverksamheten arbetar för att få ner balanserna och förkorta genomsnittstiden för genomförd delgivning. I dagsläget är genomsnittstiden från att förelägga för svaranden att yttra sig i mål om betalningsföreläggande går ut till ett utslag i målet ca. 4 månader.

Berörda befattningshavare har fått möjlighet att lämna synpunkter och har fått ta del av Kronofogdens remissvar.

AA fick tillfälle att yttra sig över remissvaret.

Bedömning

Kronofogdemyndigheten har i närtid kritiserats för dröjsmål med delgivningsåtgärder i mål om betalningsföreläggande (se JO:s beslut den 17 september 2025, dnr 1241-2024). JO erinrade då om risken för att enskildas förtroende för den summariska processen kan undergrävas av längre uppehåll i handläggningen. I detta fall dröjde det mer än 14 månader innan ett nytt svarsföreläggande skickades sedan det första inte besvarats och ytterligare några veckor innan delgivningen därefter överlämnades till stämningsman. Under de drygt sex månader som målet hanterades av Kronofogdemyndighetens verksamhet för stämningsmannadelgivning gjordes två besök på svarandens adress. Sammantaget dröjde det nästan två år innan ansökan ledde till ett utslag. Kronofogdemyndigheten förtjänar allvarlig kritik för det långa stilleståndet i handläggningen, bristande delgivningsåtgärder och den sammantagna handläggningstidens längd.

Kronofogdemyndigheten har ett stort ansvar för att driva målen framåt, inte minst genom ett aktivt delgivningsarbete, så att den summariska processen blir så snabb, enkel och billig som lagstiftaren avsett. Det är därför välkommet att Kronofogdemyndigheten prövat nya arbetssätt för att effektivisera delgivningsarbetet och att de förefaller ha gett goda resultat. Det finns dock anledning för JO att fortsatt bevaka hur handläggningstiderna utvecklas.

Ärendet avslutas.

Beslutet har fattats av JO Katarina Pålsson. Dokumentet har fastställts digitalt och har ingen underskrift.

Rättssakkunniga Fanny Svensén har föredragit ärendet och tf. byråchefen Charlotte Håkansson har deltagit i beredningen.